

ANTON STRLE

Marijan Smolik

Marijan Smolik je bil rojen 3. 9. 1928 v Dobu pri Domžalah v učiteljski družini (po materi in očetu) v kmečkem okolju. To je pač prispevalo, da se s samoumevno lahkoto giblje tako med književniki kakor med najpreprostejšimi ljudmi in da se očitno dobro počuti tako med knjigami, ko npr. raziskuje bio-bibliografske potankosti, kakor pri raznih težaških opravilih. Po osnovni šoli na Koroški Beli je klasično gimnazijo začel v škofovih zavodih v Šentvidu in jo končal v Ljubljani z maturo leta 1949. Po zaporu – tedaj dokaj pogostnem – in vojaški službi v Beogradu ter po enoletni »postaji« na prirodoslovno-matematični fakulteti je sledil študij teologije (1951–1957) z duhovniškim posvečenjem leta 1955. Čez eno leto je postal študijski prefekt in varuh znamenite baročne knjižnice v ljubljanskem bogoslovnem semenišču z nalogo, da nadaljuje študij teologije. Leta 1952 je prorektor omenjenega semenišča postal dr. Janez Oražem, ki si je bil že v mladosti, zlasti pa v letih 1946–1952, ko je vodil pospravljanje knjig iz raznih knjižnic, npr. iz podržavljenega Marijanišča in iz škofovih zavodov v Šentvidu ter iz knjižnic zaprtih ali umrlih duhovnikov, pridobil velike knjižničarske izkušnje. Zdaj je začel skrbeti za celotno semeniško knjižnico: ne le za duhovni in leposlovnih del, marveč še posebej za tistega, ki

---

Anton Strle, Marijan Smolik – sedemdesetletnik, v: Mohorjev koledar 1988, MD Celje 1997, 167–170. Ta zapis božjega služabnika Antona Strleta z dovoljenjem Mohorjeve družbe ponatiskujemo v hvaležen spomin prelatu prof. dr. Marijanu Smoliku (+15. januarja 2017). – O prof. dr. Marijanu Smoliku tudi: Edo Škulj, Skromnost poudarja veličino. Teolog prof. dr. Marijan Smolik – osemdesetletnik, v: Mohorjev koledar 2008, MD Celje 2007, 195–197. Zbornik ob osemdesetletnici profesorja Marijana Smolika, Liturgia theologia prima, Celjska Mohorjeva družba, Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani, Založba Družina, Ljubljana 2008. Pogovor z Marijanom Smolikom, v: Zaveza, štev. 101, letnik 26 (2016), 38–61. Marijan Smolik, v: Sporočila slovenskih škofij 3, letnik 36 (2017), 70–72

je bil nameščen v stari, kot kulturni spomenik zaščiteni dvorani s freskami, kjer je bilo spravljeno marsikaj, kar ni sodilo vanjo. Za pomočnike si je naprosil posamezne bogoslovce, da so zlasti v času velikih počitnic po njegovih načrtih urejali knjige, vpisovali nove, starejše pa preuredili. Med pomočniki se je odlikoval zlasti Marijan Smolik, ki je že tedaj začel odkrivati knjižne oziroma knjižničarske dragocenosti stare semeniške knjižnice in jih razvozlavati. Pri tem preurejanju se je spet našla »Turjaška« ali »Hrenova« Biblija iz 13. stoletja, ki so jo imeli za izgubljeno. Prišla je na dan tudi zbirka starih teoloških rokopisov, študijskih zapiskov naših operozov in dragocena zbirka tiskanih libretov iz 17. in 18. stoletja, ki jih je svojčas zbiral nekdanji knjižničar in skladatelj Fr. J. Thalmeiner in ki jih je zdaj Smolik po najdenju na pobudo glasbenega zgodovinarja dr. D. Cvetka popisal za svetovni repertorij glasbenih virov. Pri nadaljnjem teološkem študiju se je Marijan Smolik za doktorsko disertacijo oprl na poznavanje starin te knjižnice in se »lotil sistematičnega raziskovanja vsebine starejših verskih in predvsem pravih cerkvenih pesmi ... Ker je bilo najprej treba ugotoviti, v katerih knjigah in rokopisih so verske pesmi ohranjene, razprava nekoliko prispeva tudi k bibliografiji slovenskega slovstva.« Tako piše Smolik v Uvodu svoje večstransko pomembne disertacije *Odmev verskih resnic in kontroverz v slovenski cerkveni pesmi od začetkov do konca 18. stoletja* (Ljubljana 1963, XVII + 312 str.). Razen Janeza Oražma mu je pobudo zanjo dal njegov mentor, ugledni znanstvenik prof. dr. Fr. Ks. Lukman, ki je po Smolikovih besedah iz leta 1994 s svojim »mirnim in do vseh skrajno plemenitim vedenjem v mladih teologih nujno zbujal spoštovanje in tiho željo, da bi mu kdaj postali podobni«. Vse nadaljnje Smolikovo delo je v zvezi s spoznanji, izkušnjami in obzorji, ki si jih je pridobival ob večletnem izdelovanju te disertacije in ob napredujočem hkratnem odkrivanju starih knjižničarskih »novosti«. Pri tem pa se je bilo seveda treba stalno zazirati tudi v prostranejša, najnovejša obzorja Cerkve, ki je prav tedaj z drugim vaticanskim koncilom stopila na pot prenove. Poslan v Pariz je Smolik na Institut catholique z magisterijem dovršil študij liturgike (1963–1965) pri profesorjih, ki

so vsi sodelovali pri koncilskih besedilih. Ko je koncil leta 1963 kot svoj prvi dokument izglasoval konstitucijo o liturgiji, jo je Smolik še med študijem v Parizu takoj prevedel in napisal k njej opombe; pa tudi vsako pokoncilsko navodilo o izvajanju liturgične konstitucije je odslej naprej takoj po izidu prevedel in pospremil z vsem potrebnim. Po končanem študiju v Parizu ga je nadškof Pogačnik kar v Rimu med zadnjim koncilskim zasedanjem imenoval za predavatelja liturgike (kmalu za tem je postal docent, nato izredni in redni profesor) in mu dal pobudo, da se je udeležil tudi kongresa liturgičnih prevajalcev v Rimu in mogel dobiti živ stik s koncilskim dogajanjem. O tem je poročal v Bogoslovnem vestniku, ki je po dvajsetletnem presledku leta 1965 spet začel izhajati. Zdaj tudi ni bilo več ovir za objavljane koncilskih dokumentov v slovenščini. Pri tem je Smolik (skupaj z Janezom Oražmom) prevzel vodstveno vlogo. Kot član novoustanovljenega liturgičnega sveta (1965), škofijskega in medškofijskega, je sam prevajal ali pa vodil prevajanje številnih liturgičnih knjig ter njihovo tiskanje (1970–1979), obenem pa pisal (večinoma anonimno) uvode, razlage in sporočila. Da mu vse to nikakor ni gola teorija, dokazuje njegova stalna pomoč v dušnopastirskem delu prav do danes. Bil je sourednik za slovenski del hrvaške revije Služba božja v Makarski (1965–1968) in urednik Bogoslovnega vestnika (1968–1973), pa tudi prodekan in dekan (1971–1976) ter zelo delaven in velikopotezen vodja knjižnice Teološke fakultete (1976–1991). Leta 1979 mu je bila podeljena Čopova diploma v bibliotekarski stroki. Vsa ta leta ni prenehal z raziskovanjem slovenske cerkvene (in splošno kulturne) preteklosti, zlasti v naslonitvi na poznavanje starin Semeniške knjižnice, v kateri spet in spet najde kaj takega, kar doslej ni bilo poznano, in seznanja s tem tudi širšo javnost, tudi tujino. Smolikove razprave in članke, biografije, ocene in zapise (ok. 400 enot) najdemo ne le v teoloških in pastoralnih, temveč v nemajhnem številu tudi v zgodovinskih, jezikoslovnih in literarnih revijah ter raznih zbornikih, domačih in tujih (zlasti nemških in francoskih). Z mnogimi prispevki je sodeloval pri Slovenskem biografskem leksikonu (1980–1991; ok. 60 člankov), Slovenski književnosti (1982 in 1996), Enciklopediji

Slovenije (od 1987). Bil je član mednarodnih združenj: Universa laus (1965), Arbeitsgemeinschaft der Katholischen Liturgiedozenten (1966), Internationale Arbeitsgemeinschaft für Hymnologie (1969) in se udeleževal njihovih zborovanj. Velike zasluge je imel prof. dr. Marijan Smolik posebej tudi za Mohorjevo družbo. Skoraj deset let (1982–1991) je bil njen izredno delaven in požrtvovalen tajnik. Bil je (od leta 1995 dalje) njen podpredsednik. Za Mohorjevo je napisal med drugim vsebinsko zelo bogat Oris zgodovine Mohorjeve družbe. Ob stoštiridesetletnici (Celje 1992). Čez tri leta nato pa je kot soavtor za knjigo Družba sv. Mohorja – celovška, celjska in goriška v slovenskem prostoru (1851–1995) prispeval sestavek Mohorjeva družba od 1919 do 1995 (str. 61–92) in tri zelo koristne preglede: Pregled vseh dosedanjih izdaj Mohorjeve družbe, Imensko kazalo avtorjev in Kazalo naslovov. Isto leto je v mohorski zbirki Teološki priročniki izšlo Smolikovo zelo pomembno delo Liturgika. Pregled krščanskega bogoslužja, kjer se je avtor glede slovenske cerkvene preteklosti oprl v kar največji meri na svoje lastno raziskovanje. Kasneje je Marijan Smolik pripravil za tisk novo, popravljeno in dopolnjeno izdajo znanega, štiri zajetne zvezke obsegajočega Leta svetnikov, ki jo načrtuje Mohorjeva družba. Izredno pomembno delo! Saj so svetniki utelešena razlaga učlovečene božje Besede, najboljša razlaga evangelija in s tem za premnoge ljudi najlažji dostop h Kristusu; zato pa nepogrešljivi spremljevalci na poti v tretje tisočletje in še naprej.